

Příloha 1 – Vzor hodnotícího rastru (Sikorová, 2007, s. 35-39)

KRITÉRIA	BODY		
I. KATEGORIE: PŘEHLEDNOST	MAX. 12		
1. Má učebnice přehlednou strukturu (navazují na sebe logicky kapitoly a témata, je učebnice dobře rozčleněná)?	ano	část.	ne
	6	3	0
2. Je vnitřní struktura textů v učebnici přehledná (např. jsou pojmy řazeny v logické posloupnosti, navazují na sebe věty apod.)?	ano	část.	ne
	6	3	0
II. KATEGORIE: PŘIMĚŘENÁ OBTÍŽNOST A ROZSAH UČIVA	MAX. 12		
1. Jsou zadání úloh a cvičení a formulace otázek v učebnici jasné a srozumitelné?	ano	část.	ne
	5	2,5	0
2. Jsou výklad a vysvětlování v učebnici pro žáky srozumitelné a snadno pochopitelné?	ano	část.	ne
	4	2	0
3. Je výběr a počet pojmů v učebnici přiměřený úrovni chápání žáků?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
III. KATEGORIE: ODBORNÁ SPRÁVNOST	MAX. 12		
1. Obsahuje učivo v učebnici odborně správné poznatky?	ano	x	ne
	6	x	0

2. Odpovídají poznatky v učebnici současnému stavu vědy, kultury a společenské praxe?	ano	x	ne
	6	x	0
IV. KATEGORIE: MOTIVAČNÍ CHARAKTERISTIKY	MAX. 10		
1. Je učivo v učebnici vztažené k praxi (příklady, situace ze života, význam poznatků a dovedností pro praxi apod.)?	ano	část.	ne
	4	2	0
2. Jsou výběr učiva v učebnici a úlohy a otázky pro žáky zajímavé?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
3. Jsou v učebnici užívány grafické prostředky k řízení pozornosti (grafické odlišení různých typů učiva, přehledné členění textu, zdůraznění klíčových pojmů a definic aj.)?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
V. KATEGORIE: ŘÍZENÍ UČENÍ	MAX. 10		
1. Vyžadují úlohy také řešení problémů, objevování, tvořivou činnost apod. a ne jen reprodukci učiva?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
2. Vedou texty v učebnici k uvažování, kritickému myšlení, hodnocení apod.?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
3. Poskytuje učebnice dostatek možností k procvičování, upevňování a opakování učiva?	ano	část.	ne
	2	1	0
4. Obsahují texty a úlohy podněty k samostatné práci a skupinové činnosti žáků?	ano	část.	ne
	2	1	0
VI. KATEGORIE: OBRAZOVÝ MATERIÁL	MAX. 10		
1. Jsou ilustrace, tabulky, schémata, mapky a grafy v učebnici jasné a smysluplné?	ano	část.	ne
	4	2	0
2. Obsahuje učebnice dostatek obrazového materiálu, který pomáhá žákům porozumět učivu (objasňuje text, ilustruje text, nahrazuje výklad názornější formou apod.)?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
3. Obsahuje učebnice dostatek obrazového materiálu, který je pro žáky přitažlivý?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
VII. KATEGORIE: SHODA S KURIKULÁRNÍMI DOKUMENTY	MAX. 8		

1. Je výběr učiva v učebnici v souladu s kurikulárními dokumenty (učební plán, osnovy, vzdělávací program apod.)?	ano	část.	ne
	5	2,5	0
2. Jsou cíle výuky v zásadě dosažitelné prostřednictvím studia textů a vypracování učebních úloh prezentovaných v učebnici?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
VIII. KATEGORIE: CENA (DOSTUPNOST UČEBNICE)	MAX. 8		
1. Je cena učebnice přiměřená (vzhledem k cenám jiných učebnic na trhu)?	ano	část.	ne
	5	2,5	0
2. Je cena doplňkových materiálů k učebnici (např. pracovního sešitu, příručky pro učitele, kazet, počítačových programů atd.) dostupná?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
IX. KATEGORIE: ERGONOMICKÉ A TYPOGRAFICKÉ VLASTNOSTI	MAX. 8		
1. Jsou druh a velikost písma v učebnici přiměřené?	ano	část.	ne
	5	2,5	0
2. Je vazba učebnice trvalá a odolná a papír kvalitní?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
X. KATEGORIE: DOPLŇKOVÉ TEXTY A MATERIÁLY	MAX. 6		
1. Jsou k dispozici doplňující didaktické prostředky (jako videokazety, audiokazety, sbírky úloh, materiál ke hrám, nástěnné mapy, počítačové programy, modely, sady pro pokusy apod.) vztahující se k učebnici?	ano	x	ne
	2	x	0
2. Vydalo nakladatelství také pracovní sešit (knihu) pro žáky k dané učebnici?	ano	x	ne
	2	x	0
3. Je k dispozici příručka pro učitele k dané učebnici?	ano	x	ne
	2	x	0
XI. KATEGORIE: DIFERENCIACE UČIVA A ÚLOH	MAX. 6		
1. Obsahuje učebnice rozšiřující učivo a úlohy pro nadané žáky?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
2. Obsahuje učebnice odlišné úlohy z hlediska obtížnosti (pro průměrné i podprůměrné žáky)?	ano	část.	ne
	3	1,5	0

XII. KATEGORIE: HODNOTY A POSTOJE	MAX. 6		
1. Obsahuje učebnice odkazy na společenská pravidla, mravní normy (slušné chování, principy humanismu, tolerance, tradice, právní normy apod.)?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
2. Prezentuje učebnice menšiny, rasy, náboženské skupiny, národnosti a pohlaví bez stereotypů a předsudků?	ano	část.	ne
	3	1,5	0
XIII. KATEGORIE: ZPRACOVÁNÍ UČIVA	MAX. 4		
1. Je odborný obsah v učebnici prezentován také ve vztahu k jiným oborům?	ano	část.	ne
	1	0,5	0
2. Je učivo v učebnici soustředěné kolem několika základních témat (tzn. spíše málo vybraných témat do hloubky než mnoho poznatků povrchně)?	ano	část.	ne
	1	0,5	0
3. Jsou některé poznatky v učebnici prezentované z několika úhlů pohledu, různých perspektiv?	ano	část.	ne
	1	0,5	0
4. Je v učebnici vysvětleno, proč je nutné se učit určité poznatky a dovednosti?	ano	část.	ne
	1	0,5	0

Příloha 2 – Dotazník k diplomové práci

1. Ve kterém ročníku se věnujete tématu slovo tvorby?
 - a. 1. ročník
 - b. 2. ročník
 - c. 3. ročník
 - d. 4. ročník
 - e. k tématu se vracím několikrát v průběhu studia napříč ročníky

2. Se kterou řadou učebnic se studenty pracujete?
 - f. Výuka.cz – edice Maturita (Český jazyk, přehled středoškolského učiva)
 - g. TAKTIK – Český jazyk pro střední školy
 - h. FRAUS – mluvnice (učebnice českého jazyka pro střední školy)
 - i. DIDAKTIS – Český jazyk a komunikace pro střední školy
 - j. FRAGMENT – (Nový) Český jazyk v kostce pro střední školy
 - k. SPN – Český jazyk pro 1., 2., 3., 4. ročník gymnázií
 - l. jiné:

3. Mohl(a) jste si vybrat, se kterou řadou učebnic budete se studenty pracovat?
 - m. ano
 - n. ne

4. Učebnici se studenty v rámci výuky využíváte:
 - o. téměř každou hodinu
 - p. víckrát během jednoho týdne
 - q. alespoň 1x týdně
 - r. párkrát do měsíce
 - s. výjimečně
 - t. nepoužívám (specifikujte, prosím, s čím pracujete – př. vlastní materiály apod.):

5. Zhodnoťte, prosím, nakolik Vámi užívaná řada učebnic reflektuje teoretickou (lingvistickou) stránku slovo tvorby a praktickou (ve smyslu počtu a kvality uváděných příkladů a cvičení vedoucích studenty ke komunikační praxi)

6. Kvazikompozice
 - u. učebnice téma obsahuje vyučuji jej
 - v. učebnice téma obsahuje, ale nevyučuji jej
 - w. učebnice téma neobsahuje a nevyučuji jej
 - x. učebnice téma neobsahuje, ale vyučuji jej

7. Hybridní kompozice
 - y. učebnice téma obsahuje vyučuji jej
 - z. učebnice téma obsahuje, ale nevyučuji jej
 - aa. učebnice téma neobsahuje a nevyučuji jej
 - bb. učebnice téma neobsahuje, ale vyučuji jej

8. Přejímky adaptované slovotvorně
 - cc. učebnice téma obsahuje, vyučuji jej
 - dd. učebnice téma obsahuje, ale nevyučuji jej
 - ee. učebnice téma neobsahuje a nevyučuji jej
 - ff. učebnice téma neobsahuje, ale vyučuji jej

9. Prostor pro Váš komentář k dotazníku (dobrovolné):

Příloha 3 – Vzor informovaného souhlasu

Informovaný souhlas s poskytnutím odpovědí do výzkumného dotazníku a jejich následným využitím pro účely diplomové práce.

název práce: Slovtvorba v učebnicích českého jazyka pro gymnázia

držitelka souhlasu: Anna Zahálková, Jungmannova 1504/37, Hradec Králové

email: zahalkovaanna@gmail.com

předmět a provedení: Výzkum je zaměřen na výuku slovtvorby v hodinách českého jazyka na gymnáziích. Hlavním cílem výzkumu je získání informací o reálné výuce slovtvorby na gymnáziích, které následně poslouží k porovnání se zpracováním tohoto tématu v učebnicích českého jazyka pro gymnázia a s lingvistickým přístupem. Výzkum je prováděn v rámci zpracování diplomové práce na Katedře českého jazyka, PedF UK v Praze.

Výzkum bude veden formou dotazníku. Výsledky dotazníku budou dále analyzovány a interpretovány. Získané odpovědi budou sloužit pouze pro potřeby diplomové práce a budou sloužit pouze autorce práce Anně Zahálkové. Dotazníky budou důsledně anonymizovány tak, aby byla zaručena anonymita a ochrana všech zúčastněných osob. Zejména osobní údaje zúčastněných nebudou sdíleny s žádnou třetí stranou a budou použity pouze pro účely diplomové práce. Originály vyplněných dotazníků bude autorka práce uchovávat u sebe. V textu práce nebude tento informovaný souhlas uveden, pouze bude v příloze připojen vzor dokumentu. Doslovné citace částí anonymizovaného doslovného přepisu mohou být použity v závěrečné diplomové práci.

Podpisem vyjadřuji souhlas s následujícími body:

- Byl/a jsem informován/a o účelu dotazníku, kterým je sběr dat pro potřeby výzkumu k diplomové práci s názvem Slovtvorba v učebnicích českého jazyka pro gymnázia.
- Bylo mi sděleno, jak dlouhý bude dotazník a jaký bude mít průběh. Jsem seznámen/a s právem odmítnout odpovědět na jakoukoli otázku, případně do 3 dnů odmítnout účast na výzkumu.
- Souhlasím s následným zpracováním odpovědí uvedených v dotazníku.
- Byl/a jsem obeznámen/a s tím, jak bude s odpověďmi nakládáno a jakým způsobem bude zajištěna anonymita i po skončení dotazování, která znemožní identifikaci mé osoby. Nikde nebude uvedeno mé jméno či jiné osobní údaje, na jejichž základě bych mohl/a být identifikován/a.
- Dávám své svolení k tomu, aby výzkumnice použila odpovědi v dotazníku pro potřeby své diplomové práce a některé části v ní může citovat, originál dotazníku však bude po ukončení výzkumu smazán.

Datum:

Podpis respondenta:

Podpis výzkumníka:

Příloha 4 – Didaktický materiál I. (Derivace)

1. Napiš co nejvíce slov příbuzných ke slovu **LES**
2. Co se myslí tím, pokud řekneme, že jsou slova spolu **příbuzná**?
3. Které další prvky stavby slova znáš?
4. Přečti si následující text:

Pohádečka (je rozmazlená pohádka)

Byl jednou jeden malinkatý lesíček. Droboucí broučinci v něm cupitali po cestičce mezi kapradinkami. Kolem ševelily lístečky a poletovaly padáčky se semínky pampelišek. Vzdušek nad cestičkou, plný muchniček, se tetelil v šňůrkách slunečního světýlka a stínky traviček hladily broučinky přes krovečky. Byl to jejich lesíček. Tady znali každičkou jehličku, každičkový kouteček. Rostlinky i lesní plůdky se chvěly na tenounkých nožičkách. Štíhlounké houbičky houpaly na kloboučcích slimáčky. Pavučinky mezi smrčky blýskaly **stříbřitými** světýlečky, kolem kytiček se rojily včeličky a v úžlabince bublal potůček. Ráchaly se v něm žabičky.

Vtom jedno pampeliščí semínko trefilo hlavinku toho **nejmenšího** z broučinků a zapadlo mu mezi krovečky. „Tenhle broučinek má ale deštníček,“ podivovali se ostatní broučinci. A když přišli na krajíček úžlabinky, **roztáhli** krovečky a **přeletěli** na druhý břížek. Jen ten s tím padáčkem nemohl roztáhnout křídýlka, protože semínko mezitím zaklíčilo pod krovečky. Když se zvedl větýrek, vzal padáček i s broučínkem a unášel ho podél potůčku **vysoko** nad loučku přes kopečky, až se broučinek zachytil v křovíčku. Jakmile se z něho vysoukal, zkusil to zpět ke svému lesíčku. Avšak bez křídýlek mu to šlo jako slimáčkovi. Broučinek šel a šel, trvalo to několik měsíčků, než ušel tu dlouhou pouť přes kopečky. Po pěšince se pomaličku k lesíčku **přibližovala** žlutoučká pampelištička. V tu chvíli však už všechno osazenstvo spalo, protože dlouho nezafoukal vichříček, který by přivedl bouřtičku, z níž by se spustil deštíček. Lístky ze stromečků opadaly, potůček vyschl a žabičky na suchu usnuly, kvítečka bez včeliček povadla a všichni broučinci pochrupávali pod **šipkovým** keříčkem.

A tehdy se **konečně** vrátil odvátný broučinek. Velká, odkvetlá pampeliška, plná padáčků, stanula uprostřed lesíčka a rozhlížela se. Ani lísteček nezaševelil, všecko strnule spinkalo. Broučinek vylezl na nejvyšší smrček a skočil. Padáčky nad jeho zádičky se rozletěly na všechny strany

a dopadly nocležníčkům na nosičky. Nejdřív se probudily muchničky v pavučinkách a začaly vířit vichříček. Pak se probrali ostatní broučci, motýlci a včeličky. Vichříček přinesl bouřtičku a ta zase deštíček. Deštíček vodu do potůčku a ta propláchla malátné žabičky. Nakonec se probudili i slimáčci. To všecko dohromady znovu zašavelilo, zacupitalo a zatetelilo se. Jen broučinek s tenounkým stonečkem na zádičkách po té dlouhé cestičce chrupkal v chládečku...

(Zdroj: Petr Nikl: Lingvistické pohádky)

5. Odpověz na následující otázky:

- O čem text je?
- Jaká je funkce textu?
- Čím je text specifický?
- Jak na čtenáře působí?

6. Vyber si z prvního odstavce jakékoli **3** zdobněliny podstatných jmen a vytvoř podobnou řadu jako u příkladu: LES → LESÍK → LESÍČEK. Následně přidej 1 **vlastní** zdobnělinu a postupuj stejně. **Slova uváděj v 1. pádě jednotného čísla.**

_____ → _____ → _____

_____ → _____ → _____

_____ → _____ → _____

_____ → _____ → _____

7. Na základě cvičení 6 vlastními slovy popiš, které prostředky jazyk využívá, aby vytvořil kategorii zdobnělin.

8. Práce se slovy z textu.

SLOVO	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK	KOŘEN
Lesíček	Lesík	Lesík	-ek, k → č	les
Stříbřitý				
Nejmenší				
Roztáhnout				
Přeletět				
Vysoko				
Přibližovat				
Šípkový				
Konečně				

7. Vytvoř si vlastní definici výše užitých pojmů:

a. Základové slovo =

b. Slovtvorný základ =

c. Slovtvorný prostředek (formant) =

d. Kořen =

e. Slovo odvozené =

8. Rozhodni a zdůvodni: **Kořen slova a slovtvorný základ jsou to samé. ANO / NE**

9. Nejčastěji nová slova a pojmenování v českém jazyce vznikají způsobem zvaným:

10. Pro tento způsob jsou typické postupy:

a.

b.

c.

d.

11. Návrat k příbuzným slovům slova LES (vytvoření **slovtvorného hnízda**)

12. Co jsem věděl(a), znal(a) před hodinou?

13: Co jsem se dozvěděl(a)?

14. Čemu jsem neporozuměl(a)?

B1: Všimni si slova *nocležníček* – čím se liší od slov, kterými jsme se v hodině zabývali?

B2: Uveď vlastní názor na název ukázky: „*Pohádečka*“, který podložíš alespoň jedním argumentem.

B3: Zkus napsat slovtvornou řadu nejdelšího českého slova: **nejneobhospodařovatelnější.**

Příloha 5 – Vypracovaný didaktický materiál I.

1. Napiš co nejvíce slov příbuzných ke slovu **LES**

lesník, zářesal, lesík, lesní, zálesi, ^{hájník} lesopán, lesnický, prales, zálesněný, vylesněný, odlesněný, lesnatý, lesnatost

2. Co se myslí tím, pokud řekneme, že jsou slova spolu **příbuzná**?

• stejný kořen slova

3. Které další prvky stavby slova znáš?

• předpony, přípony, koncovky

4. Přečti si následující text:

Pohádečka (je rozmazlená pohádka)

Byl jednou jeden malinkatý lesíček. Droboucí broučinci v něm cupitali po cestičce mezi kapradinkami. Kolem ševelily lístečky a poletovaly padáčky se semínky pampelišek. Vzdoušek nad cestičkou, plný muchniček, se tetelil v šňůrkách slunečního světýlka a stínky travíček hladily broučinky přes krovečky. Byl to jejich lesíček. Tady znali každičkou jehličku, každičkový kouteček. Rostlinky i lesní plůdky se chvěly na tenoučkých nožičkách. Štíhlouké houbičky houपालy na kloboučcích slimáčky. Pavučinky mezi smrčky blýskaly **stříbřitými** světýlečky, kolem kytiček se rojily včeličky a v úžlabince bublal potůček. Ráchaly se v něm žabičky.

Vtom jedno pampeliščí semínko trefilo hlavinku toho **nejmenšího** z broučinků a zapadlo mu mezi krovečky. „Tenhle ten broučinek má ale deštníček,“ podívovali se ostatní broučinci. A když přišli na krajíček úžlabinky, **roztáhli** krovečky a **přeletěli** na druhý břížek. Jen ten s tím padáčkem nemohl roztáhnout křídýlka, protože semínko mezitím zaklíčilo pod krovečky. Když se zvedl větýrek, vzal padáček i s broučínkem a unášel ho podél potůčku **vysoce** nad loučku přes kopečky, až se broučinek zachytil v křovíčku. Jakmile se z něho vysoukal, zkusil to zpět ke svému lesíčku. Avšak bez křídýlek mu to šlo jako slimáčkovi. Broučinek šel a šel, trvalo to několik měsíčků, než ušel tu dlouhou pouť přes kopečky. Po pěšině se pomaličku k lesíčku **přibližovala** žluťoučká pampelištička. V tu chvíličku však už všechno osazenstvo spalo, protože dlouho nezafoukal vichříček, který by přivedl bouřtičku, z níž by se spustil deštiček. Lístky ze stromečků opadaly, potůček vyschl a žabičky na suchu usnuly, kvítečka bez včeliček povadla a všichni broučinci pochrupkali pod **šípkovým** keříčkem.

A tehdy se **konečně** vrátil odvátý broučinek. Velká, odkvetlá pampeliška, plná padáček, stanula uprostřed lesíčka a rozhlížela se. Ani lísteček nezaševalil, všecko strnule spinkalo. Broučinek vylezl na nejvyšší smrček a skočil. Padáčky nad jeho zádičky se rozletěly na všechny strany

a dopadly **noclezníčkům** na nosičky. Nejdřív se probudily muchničky v pavučinkách a začaly vířit vichříček. Pak se probrali ostatní broučci, motýlci a včeličky. Vichříček přinesl bouřtičku a ta zase deštiček. Deštiček vodu do potůčku a ta propláchla malátné žabičky. Nakonec se probudili i slimácci. To všecko dohromady znovu zaševalilo, zacupitalo a zatetelilo se. Jen broučinek s tenoučným stonečkem na zádičkách po té dlouhé cestičce chrupkal v chládečku...

(Zdroj: Petr Nikl: Lingvistické pohádky)

5. Odpověz na následující otázky:

a. O čem text je?

• broučinek v lese - ztratil se

b. Jaká je funkce textu?

• ~~příběh~~ estetická

c. Čím je text specifický?

· zdrobněliny

d. Jak na čtenáře působí?

6. Vyber si z prvního odstavce jakékoli 3 zdrobněliny podstatných jmen a vytvoř podobnou řadu jako u příkladu: LES LESÍK LESÍČEK. Následně přidej 1 vlastní zdrobnělinu a postupuj stejně.

Slova uváděj v 1. pádě jednotného čísla.

broučinek	brouček	brouk
lísteček	lístek	list
koutecěk	koutek	kout
hodinečky	hodinky	hodiny

7. Na základě cvičení 6 vlastními slovy popiš, které prostředky jazyk využívá, aby vytvořil kategorii zdrobnělin.

· předpony, přípony
↳ -ek; -eček; -ínek; -ička; -ky; -ka; -ík
· citové zbarvení

8. Práce se slovy z textu. => proces odvozování

SLOVO ODVOZENÉ	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK	KOŘEN
Lesíček	Lesík	Lesík	-ek, k č	les
Stříbřitý	stříbro	stříbr	-itý r→ř	stříb
Nejmenší	menší	menší	nej-	men men
Roztáhnout	táhnout	táhnout	roz-	tah
Přeletět	letět	leteť	pře-	let
Vysoko	vyšoký	vyšok	-o	vyš
Přibližovat	přiblížit	přiblíž	-ovat	blíz blíž
Šípkový	šipek	šipk	-ový e→ø	šip
Konečně	konečný	konec	-ě c→č	kon

7. Vytvoř si vlastní definici výše užitých pojmů:

a. Základové slovo = slovo, ze kterého je odvozené jiné slovo

b. Slovotvorný základ = to, co mají společné slovo odvozené a základové

x kořen - společný pro všechna příbuzná slova

c. Slovotvorný prostředek (formant) = to, čím se liší

d. Kořen =

e. Slovo ODVOZENE = nové slovo

8. Rozhodni a zdůvodni: Kořen slova a slovotvorný základ jsou to samé. ANO / NE

9. Nejčastěji nová slova a pojmenování v českém jazyce vznikají způsobem zvaným: ODVOZOVÁNÍ

Příloha 6 – Didaktický materiál II. (Slovotvorná adaptace přejímek)

1. Sociální sítě:

- a. Na kterých sociálních sítích máš profil?
- b. Co na sociálních sítích vyhledávám? Co mě baví?
- c. Kolik času denně na sociálních sítích strávíš?
- d. Koho rád(a) sleduji?
- e. Jak podle tvých zkušeností sociální sítě ovlivňují češtinu?

2. Přečti si následující text:

Jak sociální sítě ovlivňují češtinu? Je plná anglicismů, tvrdí jazykovědkyně

Slovník především mladší generace sociální sítě zásadně ovlivňují. Podle jazykovědkyně Lucie Jílkové je současná čeština plná anglických slov, která mají mnohdy jiný doslovný překlad, než jak mladí dané výrazy používají.

Barbora Bahníková

29. listopadu 2022

Sociální sítě v posledních letech podstatně mění a ovlivňují svět kolem nás. Denně je využívají zástupci nejen mladší generace, profil na některé z nich má téměř každý. Jsou klíčové nejen pro komunikaci mezi uživateli, ale i pro sdílení jejich obsahu. Slovník, který se na nich běžně používá je však mnohdy odlišný od spisovné češtiny.

Sloveso lajkovat se do všedního jazyka mileniálů vrylo už před více než deseti lety s nástupem Facebooku. Od té doby vznikly sociální sítě nové, patří mezi ně Instagram, YouTube, TikTok nebo třeba momentálně populární BeReal.

Každá z nich dala prostor pro vznik fenoménu influencerů. Jejich popularita každým dnem roste a jejich profily sledují tisíce uživatelů denně. Mnohdy navíc užívají neobvyklá slova a tak se do slovníku především mladší generace dostávají nové výrazy.

V poslední době můžeme pozorovat především přejímání různých anglicismů. „Jazykový projev youtuberů a influencerů může být plný anglických slov, velmi časté je třeba užívání slova song nebo level místo domácích výrazů písnička a úroveň. Někdy jsou v českém textu užívána slova převzatá z angličtiny, která jsou ale přizpůsobena českému tvarosloví a u nichž může docházet k významovým posunům,“ popisuje jazykovědkyně Lucie Jílková.

Příkladem podle ní může být např. anglické slovo actually, které v doslovném překladu znamená vlastně, je však mnohdy používáno v podobě aktuálně. „Podobně je to se slovem reálně, které se v mluvě dnešních teenagerů často vyskytuje ve významu opravdu. Velmi oblíbeným výrazem sociálních sítí, ale nejen jich, je dnes bizár.“ doplňuje Jílková.

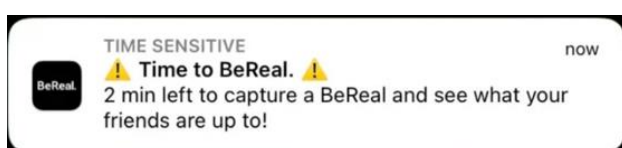
Podle Jílkové jsou sociální sítě prostředím, které má svá jazyková specifika. Vliv angličtiny je nezanedbatelný a stejně tak přizpůsobování anglicismů systému češtiny. Některá slova se také stala součástí slovníku většiny obyvatel a užívají je mnohdy i ti, kteří na sociálních sítích aktivní běžně nejsou.

(Zdroj: https://www.antiyoutuber.cz/clanky/tiktok-cesky-jazyk-generace-z-socialni-site.A221129_081442_antiyout-clanky_ablha, upraveno pro výuku)

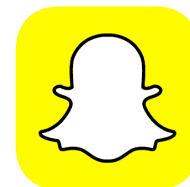
3. Odpověz na následující otázky:

- a. O čem text je?
- b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?)
- c. Vysvětli co je to **anglicismus**
- d. Proč influenceři užívají neobvyklá slova?
- e. Myslíš si, že je přejímání anglických slov záležitostí pouze moderní doby? Proč?

4. Co všechno můžeme na sociálních sítích **dělat** a **kdo** se na nich vyskytuje?

New!

4. Co mají uvedená slova společného?

5. Slova ze slovo tvorného hlediska – užívané slovo tvorné prostředky:

6. Zhodnot' svůj vlastní slovník – zkus v procentech odhadnout, kolik anglicismů používáš.

7. Pokud je možnost využít české slovo (např. reálně – opravdu), podle čeho se rozhoduješ, kterou variantu zvolíš?

8. Co jsem se dnes dozvěděl nového?

9. Co mě bavilo?

10. Co mě nebavilo?

B1: Najdi slova z textu v Českém etymologickém slovníku od Jiřího Rezka

https://sehr.g.at.ua/_ld/0/55_rejzek_j_cesky_.pdf – *generace, profil, komunikace, mileniál, populární, fenomén, popularity, systém*

B2: Vytvořte ve dvojici slovník anglicismů užívaných na sociálních sítích, který přiblíží tato slova vašim prarodičům.

Příloha 7 – Vypracovaný didaktický materiál II.

1. Sociální sítě:

a. Na kterých sociálních sítích máš profil?

IG, FB, Pinterest, Reddit

b. Co na sociálních sítích vyhledávám? Co mě baví?

knihovny, umění, kamavafidy

c. Kolik času denně na sociálních sítích strávíš?

Pok 3h

d. Koho rád(a) sleduji?

Kamavafidy, umělci

e. Jak podle tvých zkušeností sociální sítě ovlivňují češtinu?

- Nová slova, anglicismy.

2. Přečti si následující text:

Jak sociální sítě ovlivňují češtinu? Je plná anglicismů, tvrdí jazykyně

Slovník především mladší generace sociální sítě zásadně ovlivňuje. Podle jazykyně Lucie Jílkové je současná čeština plná anglických slov, která mají mnohdy jiný doslovný překlad, než jak mladí dané výrazy používají.

Barbora Bahníková

29. listopadu 2022

Sociální sítě v posledních letech podstatně mění a ovlivňují svět kolem nás. Denně je využívají zástupci nejen mladší generace, profil na některé z nich má téměř každý. Jsou klíčové nejen pro komunikaci mezi uživateli, ale i pro sdílení jejich obsahu. Slovník, který se na nich běžně používá je však mnohdy odlišný od spisovné češtiny.

Sloveso lajkovat se do všedního jazyka mileniálů vrylo už před více než deseti lety s nástupem Facebooku. Od té doby vznikly sociální sítě nové, patří mezi ně Instagram, YouTube, TikTok nebo třeba momentálně populární BeReal.

Každá z nich dala prostor pro vznik fenoménu influencerů. Jejich popularita každým dnem roste a jejich profily sledují tisíce uživatelů denně. Mnohdy navíc užívají neobvyklá slova a tak se do slovníku především mladší generace dostávají nové výrazy.

V poslední době můžeme pozorovat především přejímání různých anglicismů. „Jazykový projev youtuberů a influencerů může být plný anglických slov, velmi časté je třeba užívání slova song nebo level místo domácích výrazů písnička a úroveň. Někdy jsou v českém textu užívána slova převzatá z angličtiny, která jsou ale přizpůsobena českému tvarosloví a u nichž může docházet k významovým posunům,“ popisuje jazykyně Lucie Jílková.

Příkladem podle ní může být např. anglické slovo actually, které v doslovném překladu znamená vlastně, je však mnohdy používáno v podobě aktuálně. „Podobně je to se slovem reálně, které se v mluvě dnešních teenagerů často vyskytuje ve významu opravdu. Velmi oblíbeným výrazem sociálních sítí, ale nejen jich, je dnes bizár.“ doplňuje Jílková.

Podle Jílkové jsou sociální sítě prostředím, které má svá jazyková specifika. Vliv angličtiny je nezanedbatelný a stejně tak přizpůsobování anglicismů systému češtiny. Některá slova se také stala součástí slovníku většiny obyvatel a užívají je mnohdy i ti, kteří na sociálních sítích aktivní běžně nejsou.

(Zdroj: https://www.antiyoutuber.cz/clanky/tiktok-cesky-jazyk-generace-z-socialni-site.A221129_081442_antiyout-clanky_ablha, upraveno pro výuku)

3. Odpověz na následující otázky:

a. O čem text je? *O přejímání slov a vlivu soc. sítí na čj.*

b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?)

Upozornění na anglicismy.

c. Vysvětli co je to **anglicismus**

Slova přijata do jiných jazyků než AJ.

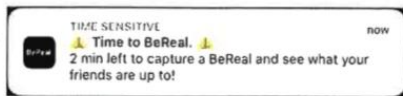
d. Proč influenceři užívají neobvyklá slova?

e. Myslíš si, že je přejímání anglických slov záležitostí pouze moderní doby? **ANO** / **NE**

Proč?

Slova slova pocházela z doby před obrozením, ráková situace byla s Němci on.

4. Co všechno můžeme na sociálních sítích **dělat** a **kdo** se na nich vyskytuje?

BeReal - podst. jm.

*Friendlist
Diamond
face
Boomeri*

*odborní
záměry
Videa
YouTube
Clickbait*

New!

IG

*Reels
Generace Z
Postnouť.*

Snap - fotky ze Snapu

*Generace Alpha
TikTok
Shitpost
Shitpost
Scrollovat*

4. Co mají uvedená slova společného?

-out
-out
-it
-ovat

5. slova ze slovtvorného hlediska – užívané slovtvorné prostředky:

-předpony a přípony

6. Zhodnot' svůj vlastní slovník – zkus v procentech odhadnout, kolik anglicismů používáš?

Tak používám tak ~~40%~~ z těch, co znám.
70%

7. Pokud je možnost využít české slovo (např. reálně – opravdu), podle čeho se rozhoduješ, kterou variantu zvolíš?

Podle toho s kým mluvím → kdž mluvím → babloun, tak
mluvím jinak, než s kamarády.

8. Co jsem se dnes dozvěděl nového?

Že si čeština upravuje anglicismy v psaní podobně

9. Co mě bavilo?

Komunikace s námi; studium; Aktuální téma.

10. Co mě nebavilo?

Bavilo mě vše. Bylo to fajn.

Příloha 8 – Didaktický materiál III. (Kompozice)

1. Metoda volného psaní

2. Zkus odhadnout, co označují níže uvedená slova:

- *Čistonosoplenná / nosočistoplena*
- *Klapkobřinkostroj*
- *Dušesloví*
- *Hlubozník*
- *Chřipoprach*
- *Zelenochrupka*
- *Spěšnovod*
- *Ránokladka*
- *Sestromuž*
- *Stehnonožka*

3. Co mají uvedená slova společného?

4. přečti si následující text a zodpověz otázky:

Rozumíte svým dětem?

Za jak dlouho se ve slovníku spisovné češtiny objeví slova čet, lízinka gúgl? a kdy začneme vedle vykřičníků a otazníků používat v psaném projevu smajlíky?

Je to jen otázka času. Čeština se přitom nezkazila, pouze se vyvíjí. „Chápu lidi, kteří nabyli dojmu, že do češtiny proniká až příliš mnoho výrazů z anglosaského světa, ale to je ve skutečnosti dáno pouze tím, že se za posledních dvacet třicet let objevilo mnoho slov, která jsme dříve neznali. Do značné míry je to spojeno s nástupem informačních technologií – před patnácti lety zkrátka slovo google neexistovalo,“ soudí docent Karel Oliva, vedoucí vědecký pracovník Ústavu pro jazyk český Akademie věd.

O životaschopnosti tohoto slova v běžné mluvě není pochyb, drobné potíže nastávají s pravopisem. Dnes se hlavně googluje, i když někteří gramatičtí revolucionáři se už snaží gúglovat, ale ve slovech přejatých z cizích jazyků píšeme samozřejmě vždy u s čárkou,“ vysvětluje Oliva, jenž rozhodně nepodporuje snahy vymýšlet za každou cenu umělá označení pro výrazy přicházející z cizích jazyků.

To už tu ostatně bylo. Brusiči rádi skládali – v době, kdy se v českých zemích mluvilo převážně německy se někteří jazykovědci snažili pozvednout úroveň českého jazyka a nahrazovat německé výrazy českými. Rádoby čistokrevná česká slova jako zelenochrupka (salát), sestromuž (švagr), spěšnovod (listonoš), chřípoprach (tabák), knihovtipník (student) či ránokladka (náplast) se na rozdíl od mnoha výrazů převzatých z latiny a němčiny jaksí nevžila. Pokud už do dnešní doby nějaké výrazy přežily, pak snad jen klapkobřinkostroj (klavír) a nosočistoplena (kapesník).

A jak vůbec vypadá cesta nového výrazu z pouliční mluvy do pracovny Akademie věd? „Lingvistika je velmi podobná přírodním vědám – stejně jako přírodní vědci sledují chemické sloučeniny ve zkumavkách nebo myši v teráriích, my pozorujeme český jazyk. Objektivně zkoumáme, jak běžní mluvčí používají češtinu – ať již jsou to novináři, televizní zpravodajové, nebo spisovatelé, ale i obyčejní lidé při vzájemné komunikaci.

(Zdroj: https://www.lidovky.cz/domov/rozumite-svym-detem.A110211_100006_ln_noviny_sko, upraveno pro výuku)

- a. O čem text je?
- b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?)
- c. Komu je text určen?
- d. Kdo byli brusiči? Co dělali?
- e. V čem jsme se při odhadování slov trefili?

5. Najdi v textu 6 běžně používaných složených slov.

6. Složená slova ze slovotvorného hlediska:

	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK

7. Vytvoř definici a uveď příklady:

- Vlastní složeniny =
- Nevlastní složeniny (spřežky) =

8.. Vžij se do role brusiče a vytvoř vlastní složeniny pro slova

- internet
- Instagram
- film
- sport

10. Představ si, že bys mohl změnit jedno jazykové pravidlo (jazykový jev) češtiny – které by to bylo?

11. Zaujmi stanovisko k zásahům do jazyka – jsi pro respektování jazykového vývoje, nebo se přikláníš ke stanovování pravidel, kterými by se měl jazyk řídit?

Příloha 9 – Vypracovaný didaktický materiál III.

1. Metoda volného psaní

sklo, broušení skla, sklář,
ornamenty, váza, ohni,
hřbitva skla, ryby, ozdoby,
vypalování, skleněné, řemeslo,
řemeslník, kreativita,
umění, umělec

umění, sklo, ornamenty

2. Zkus odhadnout, co označují níže uvedená slova:

- Čistonosoplenná / nosočistoplenná - kapavka
- Klapkobřinkostroj - psací stroj → KLAVÍR
- Dušesloví - významy pocitů → PSYCHOLOGIE
- Hlubozník - srdce → BASA
- Chřipoprach - kapátková nemoc / kacíř → TABÁK
- Zelenochrupka - okurka → SALÁT
- Spěšnovod - led / parník → LISTOVOS
- Ránokladka - budík → NÁPLAST
- Sestromuž - bratr → ŠVAGR
- Stehnonožka - válečný veterán bez lýtkové části nohy → ŠUNKY

3. Co mají uvedená slova společného?

slova složená (z dvou - tří)

4. přečti si následující text a zodpověz otázky:

Rozumíte svým dětem?

Za jak dlouho se ve slovníku spisovné češtiny objeví slova čet, lízinka gúgl? a kdy začneme vedle vykřičníků a otazníků používat v psaném projevu smajlíky?

Je to jen otázka času. Čeština se přitom nezkazila, pouze se vyvíjí. „Chápu lidi, kteří nabyli dojmu, že do češtiny proniká až příliš mnoho výrazů z anglosaského světa, ale to je ve skutečnosti dáno pouze tím, že se za posledních dvacet třicet let objevilo mnoho slov, která jsme dříve neznali. Do značné míry je to spojeno s nástupem informačních technologií – před patnácti lety zkrátka slovo google neexistovalo,“ soudí docent Karel Oliva, vedoucí vědecký pracovník Ústavu pro jazyk český Akademie věd.

O životaschopnosti tohoto slova v běžné mluvě není pochyb, drobné potíže nastávají s pravopisem. Dnes se hlavně googluje, i když někteří gramatičtí revolucionáři se už snaží gúglovat, ale ve slovech přejatých z cizích jazyků píšeme samozřejmě vždy u s čárkou,“ vysvětluje Oliva, jenž rozhodně nepodporuje snahy vymýšlet za každou cenu umělá označení pro výrazy přicházející z cizích jazyků.

To už tu ostatně bylo. Brusiči rádi skládali – v době, kdy se v českých zemích mluvilo převážně německy se někteří jazykovědci snažili pozvednout úroveň českého jazyka a nahrazovat německé výrazy českými. Rádoby čistokrevná česká slova jako zelenochrupka (salát), sestromuž (švagr), spěšnovod (listonoš), chřípoprach (tabák), knihovtipník (student) či ránokladka (náplast) se na rozdíl od mnoha výrazů převzatých z latiny a němčiny jaksí nevžila. Pokud už do dnešní doby nějaké výrazy přežily, pak snad jen klapkobřinkostroj (klavír) a nosočistoplena (kapesník).

A jak vůbec vypadá cesta nového výrazu z pouliční mluvy do pracovny Akademie věd? „Lingvistika je velmi podobná přírodním vědám – stejně jako přírodní vědci sledují chemické sloučeniny ve zkumavkách nebo myši v teráriích, my pozorujeme český jazyk. Objektivně zkoumáme, jak běžní mluvčí používají češtinu – ať již jsou to novináři, televizní zpravodajové, nebo spisovatelé, ale i obyčejní lidé při vzájemné komunikaci.

(Zdroj: https://www.lidovky.cz/domov/rozumite-svym-detem.A110211_100006_In_noviny_sko, upraveno pro výuku)

a. O čem text je?

Jak se čeština vyvíjí.

b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?)

Informační.
↳ ~~zprávy~~

c. Komu je text určen?

čtenářům novin – spíše starší generaci, co už má děti.

d. Kdo byli brusiči? Co dělali?

Nahrazovali německá slova českými složeninami.

e. V čem jsme se při odhadování slov trefili?

zelenochrupka = nějaká zelenina
sestřomůž, nosočistoplena

20. 3. 2024

5. Najdi v textu 6 běžně používaných složených slov.

pravopis zpravodajové
čistokrevná života schopný
anglosasly
jazykovedci

SKLÁPÁNÍ = proces tvoření slov
SLOŽENINA = e → výsledek.

6. Složená slova ze slovotvorného hlediska:

	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK
pravopis			
života_schopný			
zpravodajové			
čistokrevná			
anglosasly			
jazykovedci			

života_schopný
-místu rozdělit
→ NEVLASTNÍ
jazykovedec
-přídavná samohlásková
→ VLASTNÍ, PRAVÉ

7. Vytvoř definici a uveď příklady:

-
-

18.. Vžij se do role brusiče a vytvoř vlastní složeniny pro slova

- internet - svěcosítě
- Instagram - ~~stara~~ sdílofotka
- film - Hybookraz / Obrazohyb
- sport - Tělohyb

10. Představ si, že bys mohl změnit jedno jazykové pravidlo (jazykový jev) češtiny – které by to bylo?

11. Zaujmi stanovisko k zásahům do jazyka – jsi pro respektování jazykového vývoje, nebo se přikláníš ke stanovování pravidel, kterými by se měl jazyk řídit?

Příloha 10 – Didaktický materiál IV. (Hybridní kompozita)

1. Napiš si vše, co tě napadá, když se řekne slovo **HYBRIDNÍ**

2. Přečti si následující text a zodpověz otázky pod ním.

JE PRO MĚ HYBRIDNÍ VŮZ TO PRAVÉ?

V **autoprůmyslu** se objevuje stále více hybridních vozů. Zkuste se tedy podívat, jestli by hybridní vůz splňoval vaše potřeby.

Hybridní vozy se objevily na začátku nového tisíciletí, přesto s nimi většina motoristů stále ještě nemá žádné zkušenosti. Mnozí uživatelé si proto mohou klást otázku, čím se hybridní vůz liší od vozů se vznětovým nebo zážehovým motorem, a mohou přemýšlet nad tím, zda by auto na **elektropohon** nemohlo být jejich příští volba.

CO JE TO HYBRIDNÍ VŮZ?

Hybridní vůz je vozidlo, které je částečně poháněno elektřinou a za normálních okolností kombinuje spalovací motor s **elektromotorem**. Systém se nemusí připojovat k elektrické síti, protože dochází k samočinnému dobíjení. Vše, co je třeba udělat, je natankovat palivo a nechat veškerý provoz na elektronice, která ho bezproblémově řídí.

JAK FUNGUJE HYBRIDNÍ VŮZ?

Aby byla zajištěna maximální efektivita hybridního vozu, je možné získanou energii uloženou v akumulátoru využít třemi způsoby:

Elektropohon – vůz se pohybuje výhradně pomocí elektrické energie, což poskytuje plynulou a tichou jízdu. Tento režim nabízí všechny výhody **elektrovozidla**, jako je rychlý a účinný rozjezd.

Hybridní pohon – v určitém okamžiku může dojít ke spuštění zážehového motoru a současnému fungování elektromotoru se zážehovým motorem. Tento režim nabízí optimální výkon a úsporu paliva.

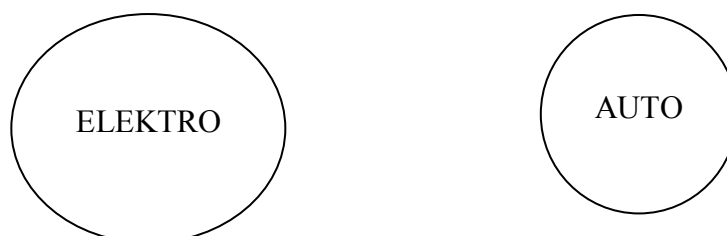
Motorový pohon – při ještě vyšších rychlostech zcela převezme činnost vnitřní spalovací motor.

(Zdroj: <https://www.honda.cz/cars/blog/article/hybrid/hybrid-right-for-you.html>, upraveno pro výuku)

- a. O čem text je?
- b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?)
- c. Jaká je tvoje zkušenost s elektromobily?
- d. Vytvoř vlastní definici slova hybridní
- e. Jaké názory na elektromobily jsi ve společnosti zaznamenal?

4. Podívej se na tučně vyznačená slova v textu – co mají společného?

5. Uveď, která další slova obsahující slovo **elektro** a **auto** znáš.

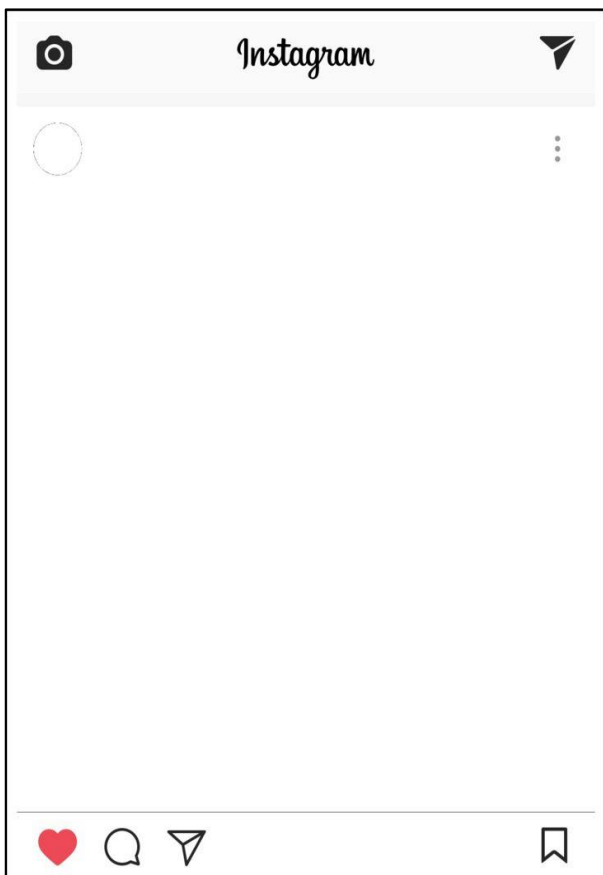
6. Slovotvorná stavba

.....	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK
Elektropohon			
Elektromotor			
Elektrovozidlo			
Autoprůmysl			

7. V textu jsou také slova: **tisíciletí, samočinný, současný**. V čem jsou si podobná s výše uvedenými slovy a v čem se od nich liší?

8. Která další slova cizího/mezinárodního původu se v českém jazyce vyskytují a jsou využívána pro tvorbu takovýchto složenin? (uveď konkrétní příklad)

9. Ve dvojici vytvořte IG příspěvek, doprovázený krátkou reklamou nového elektroproduktu, jehož název bude vaší vlastní hybridní složeninou. V popisku jej představte a uveďte jeho výhody a využití.

Název:

10. Od ostatních spolužáků mě zaujal produkt: (napíš si jeho název a svůj výběr zdůvodni)

11. Co jsem se dnes dozvěděl nového o tvoření slov v češtině? Jak je možné tyto znalosti využít v životě?

11. Učivo mi přišlo – označ na škále: (1 = snadné, 4 = složité)

1 2 3 4

12. Jak se během hodiny rozšířil význam slova **hybridní** oproti jejímu začátku?

Příloha 11 – Vypracovaný didaktický materiál IV.

1. Napiš si vše, co tě napadá, když se řekne slovo **HYBRIDNÍ**

HYBRIDNÍ VŮZ → kombinace 2 pohonů
HYBRID → něco, co je mimo normálnost

2. Přečti si následující text a zodpověz otázky pod ním.

JE PRO MĚ HYBRIDNÍ VŮZ TO PRAVÉ?

V **autopřemyslu** se objevuje stále více hybridních vozů. Zkuste se tedy podívat, jestli by hybridní vůz splňoval vaše potřeby.

Hybridní vozy se objevily na začátku nového tisíciletí, přesto s nimi většina motoristů stále ještě nemá žádné zkušenosti. Mnozí uživatelé si proto mohou klást otázku, čím se hybridní vůz liší od vozů se vznětovým nebo zážehovým motorem, a mohou přemýšlet nad tím, zda by auto na **elektropohon** nemohlo být jejich příští volba.

CO JE TO HYBRIDNÍ VŮZ?

Hybridní vůz je vozidlo, které je částečně poháněno elektřinou a za normálních okolností kombinuje spalovací motor s **elektromotorem**. Systém se nemusí připojovat k elektrické síti, protože dochází k samočinnému dobíjení. Vše, co je třeba udělat, je natankovat palivo a nechat veškerý provoz na elektronice, která ho bezproblémově řídí.

JAK FUNGUJE HYBRIDNÍ VŮZ?

Aby byla zajištěna maximální efektivita hybridního vozu, je možné získanou energii uloženou v akumulátoru využít třemi způsoby:

• **Elektropohon** – vůz se pohybuje výhradně pomocí elektrické energie, což poskytuje plynulou a tichou jízdu. Tento režim nabízí všechny výhody **elektrovozidla**, jako je rychlý a účinný rozjezd.

Hybridní pohon – v určitém okamžiku může dojít ke spuštění zážehového motoru a současnému fungování elektromotoru se zážehovým motorem. Tento režim nabízí optimální výkon a úsporu paliva.

Motorový pohon – při ještě vyšších rychlostech zcela převezme činnost vnitřní spalovací motor.

(Zdroj: <https://www.honda.cz/cars/blog/article/hybrid/hybrid-right-for-you.html>, upraveno pro výuku)

3. Odpověz na následující otázky:

a. O čem text je?

o tom co je a jak funguje HYBRIDNÍ VŮZ.

b. Jaká je funkce textu? (K čemu text slouží?) Text slouží k informování →

kontrolně: co je a jak funguje hybridní vůz. Text je určen pro lidi, kteří přemýšlejí o pořízení hybridního vozu nebo chtějí

c. Jaká je tvoje zkušenost s elektromobily? například co to je.

žádná se moc nezajímal.

nikdo v mém okolí elektromobily neovládá, takže zkušenost nemám.

d. Vytvoř vlastní definici slova hybridní

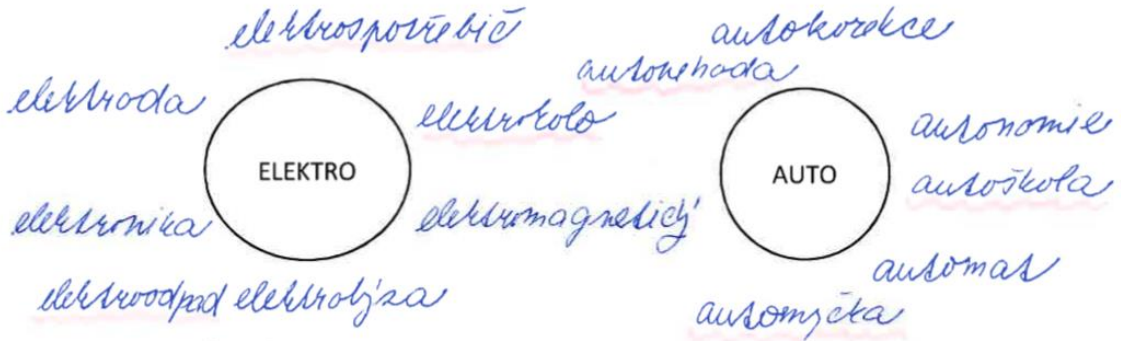
= kombinované, multifunkční

e. Jaké názory na elektromobily jsi ve společnosti zaznamenal?

4. Podívej se na tučně vyznačená slova v textu – co mají společného?

→ tato slova vznikla spojením 2 slov = SLOŽENINA

5. Uveď, která další slova obsahující slovo **elektro** a **auto** znáš.

6. Slovo tvorná stavba

HYBRIDNÍ SLOŽENINA
↓
cizí slova + naše

.....	ZÁKLADOVÉ SLOVO	SLOVOTVORNÝ ZÁKLAD	SLOVOTVORNÝ PROSTŘEDEK
Elektropohon	elektrický pohon	elektr + o + pohon ←	
Elektromotor	elektrický motor	elektr + o + motor	
Elektrovozidlo	elektrické vozidlo	elektr + o + vozidlo	
Autoprůmysl	auto průmysl automotory, p. automobile p.	aut + o + průmysl	

7. V textu jsou také slova: **tisíciletí** a **samočinný**. V čem jsou si podobná s výše uvedenými slovy a v čem se od nich liší?

↓
ani jedno slovo není cizího původu

↓
jsou se složeniny

8. Která další slova cizího/mezinárodního původu se v českém jazyce vyskytují a jsou využívána pro tvorbu takovýchto složenin? (uveď konkrétní příklad)

motor - cycle super - lidská
- sport - schoplost
- káva

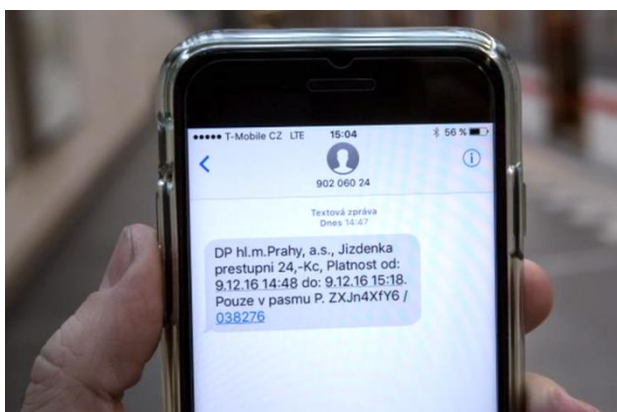
bio → biopotravina
eko → ekofarma

Příloha 12 – Didaktický materiál V. (Zkracování, zkratky, zkratková slova)

1. Odpověz na následující otázky:

- Jak se dopravuješ do školy?
- Která pravidla musíš cestou do školy dodržovat?
- Máš zkušenost s revizorem? Pokud ano, uveď jakou.

2. Podívej se na následující obrázky a odpověz na otázky:

- O co se jedná?
- Čím je text na obrázcích specifický?
- Porovnej:

Obrázky mají společné:	Obrázky se liší:

3. Podívej se znovu na obrázky a na zkratky, které jsou v nich použity.

	Zkrácení slova či slovní skupiny		Zkrácení víceslovného pojmenování	
	Značky	Zkratky oddělené tečkou	Zkratky iniciálové	Zkratková slova
V textu				
Další návrhy				

4. Vytvoř si vlastní definici:

a. značky =

b. zkratky oddělené tečkou =

c. iniciálové zkratky =

d. zkratková slova =

5. Popiš rozdíl v užívání zkratk v mluveném a psaném projevu:

6. Jakým způsobem můžeme zkrátit víceslovné pojmenování **textová zpráva**?

9. Napiš 3 důvody, proč je výhodné zkratky využívat:

a.

b.

c.

10. Co jsem se dnes dozvěděl nového?

11. Jak hodnotím dnešní hodinu? (1–nezajímavá, 4 – velmi zajímavá). Svoje rozhodnutí zdůvodni: 1 2 3 4

Příloha 13 – Vypracovaný didaktický materiál V.

22. 3. 2024

Téma hodiny: ZKRATKY

1. Odpověz na následující otázky:

a. Jak se dopravuješ do školy?

+ tramvají

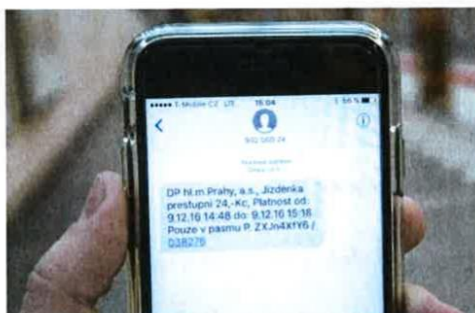
b. Která pravidla musíš cestou do školy dodržovat?

- mít lísteček, slušně se chovat

c. Máš zkušenost s revizorem? Pokud ano, uveď jakou.

Jo, chytil mě, ale měla jsem vybitý mobil, kde mám aplikaci lístečka.

2. Podívej se na následující obrázky a odpověz na otázky:

ARRIVA CITY s.r.o.
U Stauroservisu 692/10, 100 00 Praha 10
IČO: 26730446, DIČ: CZ699801947

INTEGROVANÁ DOPRAVA PID
Použití se řídí Tarifem PID
24hodinová jízdenka zvýhodněná
24-hour discounted ticket
28.06.2023 10:56 pásma: B
325 8765 211979 /2
Platí: 24 hod. od vydání
Valid: 24 hrs. from issue
pro pásma/zon zones: P, O, B
GO, OOK! www.pid.cz
vč. 10% DPH/dle zák. 235/2004 Sb.
OBCHODNÍK: PČ:10: 56433
LICENČKA: 042 DAKKA: 002
516892xxxxx2225
000000001010 Debit Mastercard
Contactless
PRODEJ CZK: 60,00
AUTORIZAČNÍ KÓD: 603031
----- RC: 001 -----
PRIJATO 603031 10:56
28.06.2023

a. O co se jedná?

kupování jízdenky

b. Čím je text na obrázcích specifický?

zkratky a angličtina, získa

c. Porovnej:

Obrázky mají společné:	Obrázky se liší:
+ text obě vyřčenam	forma /podoba délkou informace překlad čas platnosti

3. Podívej se znovu na obrázky a na zkratky, které jsou v nich použity.

	Zkrácení slova či slovní skupiny		Zkrácení víceslovného pojmenování	
	Značky	Zkratky oddělené tečkou	Zkratky iniciálové	Zkratková slova
V textu	hod. cat. xox. m.	hl. m. S. r. o. zatk. vč.	DPH PID DP	X
Další návrhy	cat. kg. m.	and. např.	MHD HB WWW NHL Či Nj	KRMAP ČEDOK

4. Vytvoř si vlastní definici:

- značky = fyz., těžky
- zkratky oddělené tečkou = slovo tečkou zkrácené
- iniciálové zkratky = iniciály slov
- zkratková slova = první 2 písmena slov

5. Popiš rozdíl v užívání zkratk v mluveném a psaném projevu:

bud' vyslovuji každé slo písmeno nebo čtu jako slovo

6. Jakým způsobem můžeme zkrátit víceslovné pojmenování **textová zpráva**?

text - tečkova NJ } univerbizace
 sms němčina
 dm

9. Napiš 3 důvody, proč je výhodné zkratky využívat:

- rychlejší
- srozumitelné
- lehčí

10. Co jsem se dnes dozvěděl nového?

různé typy zkratk , KRMAP

11. Jak hodnotím dnešní hodinu? (1 – nezajímavá, 4 – velmi zajímavá). Svoje rozhodnutí zdůvodni

1 2 ③ 4

není to úplně wow, ale nebylo to nudné
 líbí se mi práce s obrázkem